

Dansk Selskab for Folkesundhed

Den Nationale Folkesundhedskonference 2025

15. - 16. september 2025 - Nyborg Strand Hotel og Konferencenter

**Fra ekkokammer til handling:
Hvordan kan vi ændre kursen for folkesundheden i Danmark?**

Abstractssamling

Session 7

Sundhedsarbejde i forandring

Moderator: Mette Bender

7.1.	Sundhedsprofessionelles erfaringer med implementering af en indsats til at fremme mental trivsel blandt borgere med type 2 diabetes i Københavns kommune	2
7.2.	Effekten af natarbejde på hovedpine: En national undersøgelse blandt hospitalsansatte	3
7.3.	Ude af syne, ude af kontrol? Usynligt tobaks- og nikotinforbrug udfordrer implementeringen af røg- og nikotinfri skoletid i Danmark	4
7.4.	Hvordan kan sociale henvisninger forbinde patienter i almen praksis til lokale motionsfællesskaber ? Et scoping review med ekspertinterviews	5

7.1 Sundhedsprofessionelles erfaringer med implementering af en indsats til at fremme mental trivsel blandt borgere med type 2 diabetes i Københavns kommune

RAS Pals¹, M Madsen¹, B Cleal¹, HN Grønbæk¹, M Bejerholm², C Glümer², M Due-Christensen¹

¹ Københavns Universitetshospital - Steno Diabetes Center Copenhagen, Herlev

² Center for Diabetes og Hjertesygdomme, Københavns kommune, København

Primært budskab

- Indsatsen kan støtte sundhedsprofessionelle i at facilitere dialog om bekymringer og belastninger blandt borgere med type 2 diabetes i kommunal rehabilitering.
- Kompetenceudvikling af sundhedsprofessionelle og organisatoriske rammer er centralt for implementering af indsatsen.

Implikationer for praksis

Det anbefales, at der er fokus på kompetenceudvikling af sundhedsprofessionelle og organisatoriske rammer i forbindelse med indsatser til at fremme mental trivsel blandt borgere med type 2 diabetes.

Baggrund

Diabetes-stress er en betegnelse for bekymringer og belastninger, som ofte følger med at leve med og håndtere diabetes. I Danmark oplever mere end én ud af tre personer med type 2 diabetes moderat til høj grad af diabetes-stress. Der er derfor behov for, at sundhedsprofessionelle kan støtte personer med diabetes i at håndtere diabetes-stress. Formålet med dette studie er at undersøge sundhedsprofessionelles erfaringer med at implementere en indsats til at opspore, forebygge og håndtere diabetes-stress i kommunal rehabilitering.

Metode

Indsatsen består af

1. et spørgeskema og en samtaleguide til at opspore diabetes-stress
2. dialogværktøjer til at facilitere dialog om psykosociale aspekter af diabetes i gruppeundervisning
3. et kursusforløb til at støtte borgere med moderat til høj grad af diabetes-stress i at håndtere udfordringer i livet med diabetes.

Sundhedsprofessionelle modtog kompetenceudvikling og supervision i forbindelse med implementering af indsatsen. Dataindsamlingen omfattede tre fokusgruppeinterviews og fire individuelle interviews med sygeplejersker, diætister og fysioterapeuter. Interviewene blev optaget og transskriberet. Analysen havde fokus på barrierer og facilitatorer for implementering.

Resultater

De sundhedsprofessionelle oplevede, at indsatsen støttede dem i at afdække, italesætte og normalisere bekymringer og belastninger blandt personer med type 2 diabetes. Barrierer for implementering omfattede konkurrerende indsatser og begrænset tid i samtaler med borgere. Derudover oplevede de sundhedsprofessionelle, at det var udfordrende at varetage en faciliterende rolle og at bruge dialogværktøjerne med borgere med komplekse behov. Facilitatorer for implementering omfattede deltagelse i kompetenceudvikling og supervision samt støtte fra kolleger.

De sundhedsprofessionelle fremhævede desuden betydningen af løbende orientering om indsatsen samt tid til at sætte sig ind i og opnå erfaring med indsatsen.

Konklusion

Organisatoriske rammer for diabetesrehabilitering og sundhedsprofessionelles kompetencer til at facilitere dialog om psykosociale aspekter af diabetes er centralt for arbejdet med at fremme mental trivsel blandt borgere med type 2 diabetes.

7.2 Effekten af natarbejde på hovedpine: En national undersøgelse blandt hospitalsansatte

Kirsten Nabe-Nielsen¹, Rikke Harmsen¹, Jakob Møller Hansen², Dagfinn Matre³, Anne Emily Saunte Fiehn Arup¹, Anne Helene Garde^{1,4}

1: Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, København, 2: Neurologisk praksis, Slagelse, Region Sjælland, 3: Statens Arbejdsmiljøinstitut (STAMI), Oslo, 4: Københavns Universitet, Institut for Folkesundhedsvidenskab, København

Primært budskab

Hver femte erhvervsaktive lider af migræne eller hyppig hovedpine. Derfor er det relevant at identificere faktorer, som kan udløse hovedpine. Vi finder, at hyppigheden af hovedpine er ca. 30% højere i forbindelse med en nattevagt sammenlignet med en dagvagt.

Implikationer for praksis

Mange hovedpinerelaterede lidelser er forbundet med nedsat livskvalitet og højt sygefravær. Studiet bidrager til at øge viden om arbejdsrelaterede faktorerers betydning for hovedpine.

Baggrund

Hovedpine er hyppigt forekommende blandt erhvervsaktive og kan være udløst af arbejdsmiljøfaktorer. Formålet med dette studie var at undersøge betydningen af natarbejde for forekomsten af hovedpine ved at sammenligne måledage med nattevagter med måledage med dagvagter hos de samme personer. Analysen tager højde for psykosociale og fysiske krav i arbejdet samt søvnvarighed og -kvalitet. Dermed tilstræbte vi at isolere effekten af døgnrytmeforstyrrelser som følge af natarbejde fra andre potentielt udløsende faktorer.

Metode

Vi anvendte data fra 1001 nats-kohorten bestående af kvindelige hospitalsansatte. Deltagerne udfyldte dagbøger i 14 dage med daglige oplysninger om arbejdstid, søvn, følelsesmæssige og kvantitative jobkrav, fysiske jobkrav, samt om de havde oplevet hovedpine. Deltagere med data fra mindst én dagvagt og én nattevagt blev inkluderet. I alt bidrog 522 deltagere med 3.348 måledage (1.926 dagvagter og 1.422 nattevagter). Vi beregnede prævalensratioer (PR) for hovedpine, og vi tog hensyn til de gentagne målinger indenfor samme person.

Resultater

Hovedpine blev rapporteret på 21,5 % af dagene med dagvagter og på 27,9 % af dagene med nattevagter. Nattevagter var forbundet med en signifikant højere forekomst af hovedpine (PR: 1,32; 95 % CI: 1,15–1,51) sammenlignet med dagvagter, uafhængigt af psykosociale og fysiske krav i arbejdet samt søvnkarakteristika. I analyser af antallet af nattevagter i træk var hovedpine hyppigst på anden nattevagt (PR: 1,20; 95 % CI: 1,03–1,40) med første nattevagt som reference.

Konklusion

Dette er det første studie, der undersøger forekomsten af hovedpine i forbindelse med nattevagter sammenlignet dagvagter, samtidig med at der tages højde for både krav i arbejdet og søvn. Disse faktorer kunne ikke forklare den øgede forekomst af hovedpine i forbindelse med nattevagter.

Resultaterne peger på, at andre mekanismer relateret til døgnrytmeforstyrrelser som følge af nattearbejde kan være afgørende for forekomsten af hovedpine blandt personer, der arbejder om natten.

7.3 Ude af syne, ude af kontrol? Usynligt tobaks- og nikotinforbrug udfordrer implementeringen af røg- og nikotinfri skoletid i Danmark

C Leonhardt¹, J Wassar Kirk^{1, 2}, M Pil Jensen¹, S Andersen¹

1 National Institute of Public Health, University of Southern Denmark, Copenhagen, Denmark

2 Department of Clinical Research, Copenhagen University Hospital, Amager and Hvidovre, Hvidovre, Denmark

Introduktion

Danmark indførte i 2021 den nationale politik om røg- og nikotinfri skoletid på ungdomsuddannelser, men tobaks- og nikotinbrug er fortsat udbredt – især på erhvervsuddannelser (EUD) og forberedende grunduddannelser (FGU). Politikken udfordres af flere lag af usynlighed: nye og diskrete produkter som nikotinposer, forbrug uden for matriklen i skoletiden, mangel på officielle retningslinjer for implementering og begrænset indsigt i håndhævelsespraksis. Dette første studie i et bredere ph.d.-projekt undersøger, hvordan skolekonteksten, personlige holdninger og samarbejder påvirker implementeringen af politikken.

Metode

En landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blev gennemført i april–maj 2025 blandt skoleledere (n=69, svarrate 97%) og uddannelsesledere (n=303, svarrate 75%) på EUD- og FGU-institutioner. Spørgeskemaet omhandlede status for implementering, centrale barrierer og fremmere for implementering samt oversættelsen af politiske målsætninger til lokal praksis. Deskriptiv statistik og logistisk regression anvendes til at analysere implementeringsstatus og sammenhænge med kontekstuelle, organisatoriske og politiske faktorer. Resultaterne vil danne grundlag for strategisk udvælgelse til opfølgende kvalitative studier.

Resultater

Resultater forventes i juni 2025 og vil omfatte variationer i implementering på tværs af skoletype, produkttyper og forbrugsmønstre samt sammenhænge mellem implementeringsstatus og faktorer som overensstemmelse mellem politiske mål og skolekultur, håndhævelsesstrategier, aktørers holdninger og samarbejde med eksterne aktører. Vi vil identificere centrale barrierer og fremmere samt institutionelle og systemiske forhold, der har betydning for implementeringen.

Konklusion

Studiet belyser kompleksiteten i implementeringen af røg- og nikotinfri skoletid på danske ungdomsuddannelser. Det bidrager med indsigt i de udfordringer, der følger af nye tobaksprodukter og forbrugsmønstre samt behovet for nye strategier og dybere forståelse af usynligt forbrug. Studiet danner grundlaget for at udvikle implementeringsstrategier i næste fase af ph.d.-projektet og tilbyder viden, der er relevant for fremtidig politisk udvikling og implementering.

7.4 Hvordan kan sociale henvisninger forbinde patienter i almen praksis til lokale motionsfællesskaber ?

Et scoping review med ekspertinterviews

Lene Gissel Rasmussen^{1,2}, Rasmus Østergaard Nielsen^{1,2}, Jemma Hawkins³, Per Kallestrup^{1,2}, Julie Midtgaard^{4,5}, Knud Ryom⁶

¹) Research Unit for General Practice, Aarhus ²) Department of Public Health, Aarhus University ³) DECIPHer, School of Social Sciences, Cardiff University ⁴) Centre for Applied Research in Mental Health Care, Mental Health Centre Glostrup ⁵) Department of Clinical Medicine, Faculty of Health and Medical Sciences, University of Copenhagen ⁶) Department of Public Health, Applied Public Health Research, Aarhus University

Primært budskab

Social prescribing målrettet lokale motionsfællesskaber synes både at kræve konkrete facilitatorer i hele brobygningsforløbet samt værdibaserede overvejelser om samspillet mellem sundhedssektoren og civilsamfundet.

Implikationer for praksis

Vores review identificerer forhold, som kan være væsentlige at overveje i brobygningsinitiativer målrettet lokale motionsfællesskaber, herunder den potentielle rolle for en brobygger

Social prescribing, på dansk sociale henvisninger, viser lovende potentiale som strategi til at fremme sundhedsfremmende adfærd, herunder fysisk aktivitet, ved at forbinde patienter fra almen praksis til lokale motionsfællesskaber som fx idrætsforeninger.

Dette scoping review havde til formål at sammenfatte eksisterende viden om sociale prescribing eller lignende initiativer med fokus på at forbinde patienter fra almen praksis til lokale motionsfællesskaber. Vi gennemførte en systematisk litteratursøgning i databaserne PubMed, Embase, Scopus, SportsDiscus samt i dansk grå litteratur for at identificere relevante initiativer.

Litteraturgennemgangen blev suppleret med semistrukturerede interviews med danske eksperter. De foreløbige fund fra en tematisk analyse af både litteratur og interviews dannede grundlag for en efterfølgende samskabelsesproces med eksperterne for at fortolke og færdiggøre resultaterne på tværs af datakilderne. Baseret på 19 kilder, fem ekspertinterviews og efterfølgende samskabelsesproces identificerede vi tre temaer:

- i) Barrierer og facilitatorer for at forbinde almen praksis patienter til lokale motionsfællesskaber, så som mangel på tid i almen praksis og væsentligheden af en brobygger, der kan agere bindeled mellem almen praksis og de lokale motionsfællesskaber;
- ii) organisatoriske perspektiver, så som vigtigheden af at afstemme forventninger mellem samarbejdspartnerne; og
- iii) værdibaserede overvejelser, herunder refleksioner om, hvad man kan forvente af lokale motionsfællesskaber især idrætsforeninger, der i høj grad er drevet af frivillige kræfter.

Samlet set belyser vores review den komplekse karakter af social prescribing indsatser, der forbinder patienter fra almen praksis med lokale motionsfællesskaber. Ud over konkrete facilitatorer og barrierer peger vores fund på behovet for mere grundlæggende værdibaserede overvejelser i både planlægningen og implementeringen af sociale prescribing, der kan bygge bro mellem sundhedssektoren og civilsamfundets tilbud.

Dansk Selskab for Folkesundhed

Den Nationale Folkesundhedskonference
finder næste gang sted
14. - 15. september 2026

Sæt X ved datoen!